

Mykola Senchenko,
Acting Director of the Book Chamber of Ukraine, Professor

Mykhaylo Onyshchuk,
PhD of Historical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Monitoring the Book Industry
and Media of the Book Chamber of Ukraine

Centralized cataloguing across the world: technologies, processes, impact on library activities

Centralized cataloguing is a key element of library work in the United States, Canada, Great Britain, Australia, Germany and Poland, which provides standardization, resource savings and effective access to information resources. In each country, unique systems have been developed that combine national libraries, cooperative platforms and modern technologies for creating bibliographic records.

Keywords: centralized cataloguing; cooperative cataloguing; national libraries; depository; bibliographic databases; metadata; union catalogs

References

1. Senchenko M. (2023). *Bibliohrafiia krain svitu*. Kyiv: Lira-K.
2. Senchenko M., Onyshchuk M. & Tatarinova L. (2024). *Ekolohiia knyzhkovoï industriï zarubizhnykh krain*. Kyiv: Lira-K.

Надійшла до редакції 11.06.2025

КНИГОЗНАВСТВО. ВИДАВНИЧА СПРАВА

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7\(348\).8-17](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7(348).8-17)
УДК 015:655.4](477)"2024":[311:519.23]](045)

Лідія Очеретяна,
старша наукова співробітниця відділу
наукової підготовки державних бібліографічних
показчиків Книжкової палати України
e-mail: litopys@ukrbook.net
<https://orcid.org/0000-0001-5894-2955>

Книги України у дзеркалі державної бібліографії (за матеріалами бази даних державної бібліографії "Літопис книг" за 2024 рік)

У дослідженні наведено результати бібліометричного аналізу тематичного розподілу видань у базі даних "Літопис книг" за 2024 р. відповідно до класів і розділів УДК.

Виконаний бібліометричний аналіз дає змогу визначити сучасні тенденції розвитку й тематичної спрямованості вітчизняної видавничої галузі, науки та культури.

Ключові слова: база даних; бібліографічна інформація; бібліометричний аналіз; дослідження; книги; брошури; неперіодичні видання

Мета дослідження: визначення основних тенденцій розвитку книговидавання України на основі бібліографічних даних державного показника "Літопис книг" за 2024 р. за класами та розділами УДК.

Методи дослідження: бібліометричний аналіз.

Об'єкт дослідження: база даних (БД) "Літопис книг" за 2024 р.

Постановка проблеми. У сучасних динамічних реаліях надзвичайно важливим є швидкий і надійний доступ до актуальної інформації. В умовах інформаційного перенасичення важливо мати інструменти, що дають змогу орієнтуватися в загальному потоці вітчизняної друкованої продукції. В Україні цю функцію виконує Книжкова

палата України, яка формує національні бібліографічні бази даних і випускає поточні бібліографічні показники, що містять упорядковані бібліографічні записи на книги та брошури.

Особливе місце серед них посідає "Літопис книг" — державний бібліографічний показник, який охоплює всі галузі знань. Його структура передбачає наявність допоміжних показників, що значно спрощують пошук й аналіз бібліографічної інформації. Видання містить вичерпну інформацію про наукову, навчальну, довідкову, релігійну, суспільно-політичну, літературно-художню й іншу друковану продукцію, що робить його універсальним джерелом для вивчення книжкового ринку України.

Аналіз досліджень і публікацій. Укладання (відбір книг і брошур, їх аналітико-синтетичне опрацювання, систематизація) та аналіз БД здійснювалися на підставі чинних законів України, національних стандартів, інструкцій і методичних рекомендацій, розроблених Книжковою палатою України [1—15].

Виклад основного матеріалу дослідження.

У межах дослідження було проаналізовано бібліографічні записи, внесені до бази даних "Літопис книг" за 2024 р. Загалом зафіксовано 13 700 бібліографічних записів, які охоплюють видавничу продукцію, що вийшла друком в Україні протягом зазначеного періоду.

Методологічною основою дослідження став розподіл матеріалу за галузями знань відповідно до класів Універсальної десятикової класифікації (УДК). Це дало змогу здійснити структурний аналіз книговидавничої продукції за напрямками, які відображають актуальний стан розвитку науки, освіти та культури в українському суспільстві.

Записи було згруповано за основними класами УДК (діагр. 1, 2; табл. 1—10).

Увагу зосереджено на виявленні основних галузей книговидавництва, а також змін у динаміці розподілу видань порівняно з попередніми роками. Аналіз дає змогу зробити висновки щодо пріоритетів українського видавничого ринку та потенційного попиту читачів на видання певної тематики.

У діагр. 1 наведено тематичний розподіл бібліографічних записів на книги та брошури за класами УДК у відсотках від загальної кількості записів:

0 Загальний клас — 956 записів, або 6,97%;

1 Філософія. Психологія — 653 записи, або 4,77%;

2 Релігія. Теологія (богослов'я) — 382 записи, або 2,79%;

3 Суспільні науки — 2532 записи, або 18,48%, — за кількісним розподілом посідає друге місце;

5 Математика та природничі науки — 701 запис, або 5,12%;

6 Прикладні науки. Медицина. Техніка — 1401 запис, або 10,23%, — на третьому місці;

7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт — 310 записів, або 2,26%;

8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література — 6005 записів, або 43,83% — на першому місці за кількістю опрацьованих видань;

9 Географія. Біографії. Історія — 760 записів, або 5,55%.

Бібліометричний аналіз бібліографічної інформації про книги та брошури, що увійшли до бази даних "Літопис книг" за 2024 р., було здійснено з урахуванням розподілу за класами УДК.

Діагр. 1. Розподіл книг та брошур за класами УДК

Усього проаналізовано 13 700 записів, кожен з яких класифіковано згідно з тематичною належністю. Кількісний і відсотковий розподіл записів у межах відповідних класів УДК подано в табл. 1—10.

У таблицях представлено:

— загальну кількість записів у кожному класі УДК;

— абсолютну кількість записів за окремими підкласами;

— відсоткову частку кожного підкласу у межах відповідного класу.

Такий підхід дає змогу:

— виявити найактивніші галузі знань у книговидавництві;

— простежити структурні співвідношення між різними напрямками наукової, освітньої, технічної та художньої літератури;

— оцінити тематичну різноманітність і глибину охоплення певних сфер знань.

До класу 0 Загальний клас увійшли записи з питань науково-технічної інформації, бібліографії й бібліотечної справи, журналістики тощо. Поміж них значну частину становлять видання розділів 00 Пролегомена. Загальні питання науки та культури — 483 назви, або 50,52%; 087.5 Публікації для молоді — 283 записи, або 29,60%, та 01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталоги — 102 записи, або 10,67%; найменше видань відображено у розділах 030 Універсальні довідкові видання, 050 Серійні видання. Періодика та 08 Видання змішаного змісту. Збірники — по 2 записи, або 0,21%. У табл. 1 наведено розподіл бібліографічних записів за розділами цього класу.

У табл. 2 подано результати аналізу тематичного розподілу публікацій розділу 00 Загальні питання науки та культури. У цьому класі переважають видання підрозділу 005 Управління. Менеджмент — 195 записів, або 40,37%; друге місце посідає підрозділ 004 Комп'ютерна наука і технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних — 156 записів, або 32,30%; третє —

підрозділ 001 *Наука та знання загалом. Організація розумової праці* — 106 записів, або 21,95%. Найменше записів зафіксовано в підрозділах 007 *Системологія. Теорія систем. Теорія інформації та комунікації. Теорія керування / управління (кібернетика)* — 2 записи, або 0,41% та 003 *Системи письма і писемності* — 1 запис, або 0,21%.

За кількістю записів у класі 1 *Філософія. Психологія* переважають видання з психології — 471 запис, або 72,13%, та філософських наук — 140 записів, або 21,44%. Найменшу частку записів містить розділ 16 *Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання. Методологія та логіка науки* — 10 записів, або 1,53%. Тематичний розподіл у класі 1 *Філософія. Психологія* наведено в табл. 3.

Таблиця 1

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 0 Загальний клас

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
00 Прологомена. Загальні питання науки та культури	483	50,52
01 Бібліографія і бібліографічні покажчики. Каталог	102	10,67
02 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство	10	1,05
030 Універсальні довідкові видання	2	0,21
050 Серійні видання. Періодика	2	0,21
06 Організації загального типу	38	3,97
07 Медіа. Засоби масової інформації (ЗМІ). Масова комунікація. Дослідження засобів масової інформації та комунікації	28	2,93
08 Видання змішаного змісту. Збірники	2	0,21
087.5 Публікації для молоді	283	29,60
09 Рукописи. Раритети і рідкісні книги	6	0,63
Усього	956	100

Таблиця 2

Розподіл книг та брошур за підрозділами УДК розділу 00 Загальні питання науки та культури

Назва підрозділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
001 Наука та знання загалом. Організація розумової праці	106	21,95
002 Друк загалом. Документація. Книги. Авторство	4	0,83
003 Системи письма і писемності	1	0,21
004 Комп'ютерна наука і технологія. Застосування комп'ютера. Оброблення даних	156	32,30
005 Управління. Менеджмент	195	40,37
006 Стандартизація та стандарти	8	1,65
007 Системологія. Теорія систем. Теорія інформації та комунікації. Теорія керування / управління (кібернетика)	2	0,41
008 Цивілізація. Культура. Прогрес	11	2,28
Усього	483	100

Таблиця 3

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 1 Філософія. Психологія

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
1/14 Філософія	140	21,44
159.9 Психологія	471	72,13
16 Логіка. Епістемологія. Теорія пізнання. Методологія та логіка науки	10	1,53
17 Філософія моралі. Етика. Практична філософія	32	4,90
Усього	653	100

Клас 2 *Релігія. Теологія (богослов'я)* містить 382 записи, з них найбільшу кількість становлять видання, присвячені християнству, — 334 назви, або 87,43%, а найменшу — з питань релігій,

які виникли на Далекому Сході, — 1 запис, або 0,27%. Результати аналізу розподілу книг і брошур цієї тематики наведено в табл. 4.

Клас 3 *Суспільні науки* є одним із найбільших за обсягом — 2532 записи; його значну

частину становлять книги з питань права — 772 записи, або 30,49%; освіти, навчання та виховання — 656 записів, або 25,91%, та економіки — 459 записів, або 18,13%. Результати аналізу розподілу видань наведено в табл. 5.

Таблиця 4

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 2 Релігія. Теологія (богослов'я)

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
2 Релігія. Теологія (богослов'я)	13	3,40
22 Релігії, які виникли на Далекому Сході	1	0,27
23 Релігії, які виникли на Індійському субконтиненті. Індійська релігія в широкому розумінні	15	3,93
24 Буддизм	6	1,57
26 Іудаїзм	3	0,79
27 Християнство	334	87,43
28 Іслам	2	0,52
29 Сучасні духовні рухи	8	2,09
Усього	382	100

Таблиця 5

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 3 Суспільні науки

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
3 Суспільні науки	5	0,20
30 Теорія, методологія та методи суспільних наук. Соціографія	15	0,59
31 Демографія. Соціологія. Статистика	112	4,42
32 Політика	125	4,94
33 Економіка. Економічні науки	459	18,13
34 Право. Юриспруденція	772	30,49
35 Державне адміністративне управління. Військова справа	266	10,50
36 Забезпечення духовних і матеріальних життєвих потреб	48	1,90
37 Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля	656	25,91
39 Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя. Фольклор	74	2,92
Усього	2 532	100

У класі 5 *Математика та природничі науки* переважають видання з питань математики — 285 записів, або 40,66%, біологічних наук — 103 записи, або 14,69%, фізики — 81 запис,

або 11,55% та хімії — 76 записів, або 10,84%. У табл. 6 наведено результати аналізу розподілу книг і брошур за розділами УДК зазначеного класу.

Таблиця 6

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 5 Математика та природничі науки

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
5 Математика. Природничі науки	2	0,29
502/504 Наука про навколишнє середовище. Енвіронментологія. Екологія	49	6,99
51 Математика	285	40,66
52 Астрономія. Астрофізика. Космічні дослідження. Геодезія	31	4,42
53 Фізика	81	11,55
54 Хімія. Кристалографія. Мінералогія	76	10,84
55 Геологія. Науки про Землю	31	4,42
56 Палеонтологія	1	0,14
57 Біологічні науки загалом	103	14,69
58 Ботаніка	21	3,00
59 Зоологія	21	3,00
Усього	701	100

У класі 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* відображено книги та брошури з питань технології різних галузей промисловості, роботи транспорту, сільського господарства, медицини, а також видання з практичного використання загальних законів фізики, хімії, біології для отримання необхідних для життя людини матеріалів і продуктів, використання природних багатств тощо. За кількістю записів у зазначеному класі переважають видання з питань медицини та охорони здоров'я — 478 записів, або 34,12%; техніки та інженерної справи — 315 записів, або 22,48%; сільського господарства — 264 записи, або 18,84%. Найменша кількість назв — із питань будівельної промисловості — 13 записів, або 0,93% та біотехнології — 8 записів, або 0,57%. Результати аналізу тематичного

розподілу класу 6 *Прикладні науки. Медицина. Техніка* наведено в табл. 7.

У класі 7 *Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт* згруповано книги та брошури з питань архітектури, образотворчого мистецтва, музики, спорту тощо. Розділ 79 *Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт* налічує 92 записи, або 29,68%; розділ 78 *Музика. Музичні інструменти* — 55 записів, або 17,74%; розділ 73/76 *Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво* — 50 записів, або 16,13%, а найменшу кількість назв містить розділ 77 *Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси* — 1 запис, або 0,32%. У табл. 8 наведено результати аналізу розподілу книг і брошур за розділами УДК зазначеного класу.

Таблиця 7

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
60 Біотехнологія	8	0,57
61 Медичні науки	478	34,12
62 Інженерна справа. Техніка загалом	315	22,48
63 Сільське господарство та суміжні науки. Лісове господарство. Землеробство. Тваринництво. Полювання. Мисливство. Рибне господарство	264	18,84
64 Домоведення. Домашнє господарство. Комунальне господарство. Служба побуту	34	2,43
65 Організація та управління підприємствами зв'язку, транспорту, торгівлі, поліграфії. Бухгалтерська справа, рахівництво. Зв'язок з громадськістю	180	12,85
66 Хімічна технологія. Хімічна промисловість і споріднені галузі	72	5,14
67/68 Різні галузі промисловості та ремесла. Легка промисловість загалом	37	2,64
69 Будівельна промисловість. Будівельні матеріали. Будівельно-монтажні роботи	13	0,93
Усього	1 401	100

Таблиця 8

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
7 Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Ігри. Спорт	35	11,29
7.01/.09 Теорія та філософія мистецтва, методи, періоди, стилі, способи представлення зображення	40	12,90
71 Планування у межах адміністративно-територіальних одиниць. Планування у міській та сільській місцевостях. Ландшафти, парки. Сади.	14	4,52
72 Архітектура	23	7,42
73/76 Образотворче мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво	50	16,13
77 Фотографія, техніка кінематографії та подібні процеси	1	0,32
78 Музика. Музичні інструменти	55	17,74
79 Видовищні види мистецтва. Розваги. Ігри. Спорт	92	29,68
Усього	310	100

Під час аналізу з'ясовано, що найбільше записів на книги та брошури — 6005 — припадає на клас 8 *Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література*. Найбільшу частину зазначеного класу становлять бібліографічні записи на книги та брошури розділів 82 *Література. Літературознавство* — 5324 записи, або 88,66%, 81 *Лінгвістика. Мовознавство. Мови* — 655 записів, що становить 10,91%. Незначною кількістю репрезентовано видання із загальних питань лінгвістики та літератури — 26 записів, або 0,43%. Результати аналізу розподілу видань наведено в табл. 9.

Матеріали з питань археології, географічних, історичних наук тощо подано у класі 9 *Географія. Біографії. Історія*.

Біографії. Історія. Він охоплює 760 бібліографічних записів на книги та брошури, поміж яких найбільшу кількість становлять видання з історії — 503 записи, або 66,19%. Видань із краєзнавства зафіксовано 122 записи, або 16,05%, найменша кількість — у розділі 902/904 *Археологія. Передісторія. Артефакти. Археологічні пам'ятки* — 11 записів, або 1,45%. Тематичний розподіл записів у класі 9 *Географія. Біографії. Історія* наведено в табл. 10.

На підставі бібліометричного аналізу кількісних показників видань, опрацьованих у БД "Літопис книг" 2024 р. за розділами УДК, проведено порівняльний аналіз (діагр. 2).

Таблиця 9

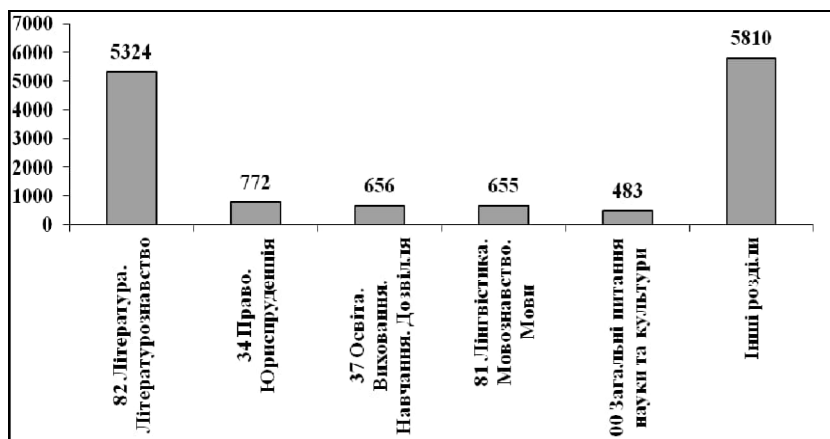
Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 8 *Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література*

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
80 Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія	26	0,43
81 Лінгвістика. Мовознавство. Мови	655	10,91
82 Література. Літературознавство	5 324	88,66
Усього	6 005	100

Таблиця 10

Розподіл книг та брошур за розділами УДК класу 9 *Географія. Біографії. Історія*

Назва розділу	К-сть записів	% від заг. к-сті записів у класі
902/904 Археологія. Передісторія. Артефакти. Археологічні пам'ятки	11	1,45
908 Краєзнавство	122	16,05
91 Географія. Географічні дослідження Землі та окремих країн	58	7,63
92 Біографічні дослідження. Генеалогія. Геральдика (гербознавство). Прапори, стяги	19	2,50
930 Історична наука. Історіографія	47	6,18
94 Історія загалом	503	66,19
Усього	760	100

Діагр. 2. Кількісний розподіл книг та брошур за розділами

Найбільшу кількість книг і брошур зафіксовано в розділі 82 *Література. Літературознавство* (5324 записи, або 88,66% від загальної кількості). Друге місце посідає розділ 34 *Право. Юриспруденція* (772 записи, або 12,69%).

Третє — розділ 37 *Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля* (656 записів, або 8,63%), четверте — розділ 81 *Лінгвістика. Мовознавство. Мови* (655 записів, або 8,61%).

або 4,78%), п'яте — 00 *Загальні питання науки та культури* (483 записи, або 3,53%). Зазначені розділи становлять понад половину всіх записів у БД "Літопис книг", що у відсотковому відношенні відповідає 57,59%, або 7890 записам. Решта розділів разом становлять менше половини від загальної кількості записів БД — 42,41%, або 5810 записів.

Результати кількісного аналізу виданих книг і брошур за місцем випуску дали можливість визначити географічну структуру видавничої активності в Україні у 2024 р.

Аналіз свідчить:

1. Провідне місце традиційно посідають м. Київ та область (39,04%, або 5348 записів), на які припадає найбільша частка загального обсягу книговидавничої продукції. Це зумовлено високою концентрацією національних видавництв, наукових установ, а також освітніх закладів.

2. Серед регіональних центрів, що демонструють стабільну видавничу активність, слід відзначити Харків — 15,18%, або 2080 записів, Львів — 12,42%, або 1702 записи, Тернопіль — 5,78%, або 792 записи, Одесу — 4,06%, або 556 записів, Дніпро — 3,05%, або 418 записів, та Вінницю — 2,87%, або 393 записи. У цих містах функціонують потужні університети, культурні осередки та регіональні видавництва.

3. Значну активність також виявили видавничі осередки у Хмельницькому — 2,55%, або 350 записів, Чернівцях — 1,93%, або 265 записів,

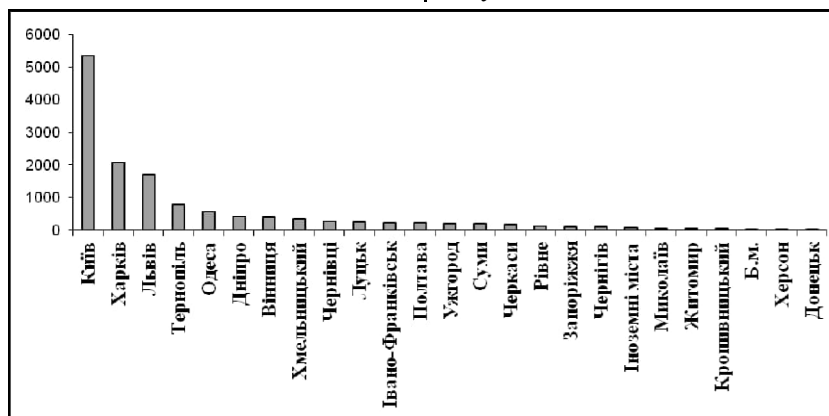
Луцьку — 1,73%, або 237 записів, Івано-Франківську — 1,60%, або 219 записів, Полтаві — 1,57 %, або 215 записів, Ужгороді та Сумах — 1,46%, або по 199 записів, Черкасах — 1,28%, або 176 записів, Рівному — 0,82%, або 112 записів. Незначна частина книжкової продукції належить видавництвам центру та області Запоріжжя — 0,71%, або 97 записів, Чернігова — 0,68%, або 93 записи, іноземним містам — 0,48%, або 66 записів, Миколаєва — 0,41%, або 56 записів, Житомира — 0,39%, або 54 записи, Кропивницького — 0,33%, або 45 записів, що свідчить про поширення книговидавничої діяльності поза межі традиційних центрів.

4. У низці обласних центрів Сходу та Півдня України, зокрема в Херсоні (0,06%, або 8 записів) і Донецьку (0,01%, або 2 записи) в умовах воєнного стану, обсяги видання книжкової продукції залишаються зниженими, що пов'язано з логістичними обмеженнями, безпековими ризиками та міграцією фахівців.

5. Книг і брошур без зазначення місця випуску — 0,13%, або 18 записів.

Загалом встановлено, що видавнича карта України залишається багатополлярною, з чітко вираженим домінуванням столиці, але й помітною активністю регіонів, що сприяє збереженню культурного різноманіття та науково-освітнього потенціалу країни.

У діагр. 3 наведено кількісний розподіл книг і брошур за місцем випуску видань, які увійшли в базу даних "Літопис книг" за 2024 р.

Діагр. 3. Кількісний розподіл книг і брошур за територіальною ознакою

Аналіз кількісних показників розподілу книг і брошур за мовною ознакою, що базується на показниках БД "Літопис книг" за 2024 р., засвідчив домінування україномовних видань у загальній структурі видавничої продукції (табл. 11):

1. Українська мова залишається домінантною у вітчизняному книговиданні: понад 80% (82,18%, або 11 259 записів) усіх зареєстрованих бібліографічних записів стосуються саме україномовних книг і брошур. Це є свідченням послідов-

ної мовної політики держави, а також зростання попиту на продукцію українською мовою серед широких верств населення.

2. Іншими мовами, за якими фіксується видавнича активність, є англійська (8,29%, або 1136 записів), польська (1,01% або 138 записів), німецька (0,58%, або 79 записів), румунська (0,44%, або 60 записів) та інші європейські мови. Частка таких видань є порівняно невеликою (17,82%, або 2441 запис), проте стабільною, і пов'язана пере-

важно з академічною, технічною, науково-популярною та перекладною літературою.

3. У контексті воєнного часу випуск видань російською мовою (5,61%, або 769 записів) зазнав значного скорочення, що відповідає суспільному запиту на деколонізацію гуманітарного простору та підвищення престижу української мови.

Отже, мовна структура книговидавничої продукції 2024 р. віддзеркалює глибокі зрушення в суспільстві, спрямовані на посилення української мовної ідентичності, підтримку національного культурного простору й інтеграцію в європейське інформаційне середовище.

Таблиця 11

Розподіл книг та брошур за мовною ознакою

Мова	Кількість
Українська	11 259
Англійська	1 136
Російська	769
Польська	138
Німецька	79
Румунська	60
Угорська	51
Французька	35
Латинська	21
Словацька	20
Іспанська	18
Італійська	16
Старослов'янська	10
Чеська	9
Китайська	7
Грецька	7
Болгарська	6
Японська	5
Циганська	5
Кримськотатарська	5
Шведська	4
Білоруська	4
Сербська	3
Литовська	3
Індонезійська	3
Азербайджанська	3
Хорватська	2
Турецька	2
Норвезька	2
Нідерландська	2
Казахська	2
Есперанто	2
Гагаузька	2
Арабська	2
Фінська	1
Санскрит	1

Португальська	1
Їдиш	1
Ерзянська	1
Датська	1
Давньогрецька	1
Грузинська	1

Висновки. У результаті проведеного дослідження бази даних державної бібліографії книжкових видань (БД "Літопис книг") за 2024 р. із застосуванням методу бібліометричного аналізу встановлено, що найбільша частка видань припадає на чотири основні класи УДК: клас 0 *Загальний клас*, клас 3 *Суспільні науки*, клас 6 *Прикладні науки*. *Медицина*. *Техніка*, клас 8 *Мова*. *Мовознавство*. *Лінгвістика*. *Література*.

Загалом у цих чотирьох класах зосереджено 10 894 бібліографічних записи, що становить 79,52% від загальної кількості видань за 2024 р. Це свідчить про чітко виражені тематичні пріоритети в сучасному українському книговидавництві, зокрема: *Художня література і літературознавство*, *Освіта та педагогіка*, *Юриспруденція*, *економіка*, *соціологія*, *Медицина*, *техніка та природничо-прикладні галузі знань*.

Решта видань, що охоплюють інші класи УДК (зокрема філософію, релігію, історію, географію, мистецтво тощо), разом становлять 2806 записів, або 20,48% від загального обсягу.

Докладніший розподіл книг і брошур у зазначених класах і розділах УДК такий:

1. Понад третину усіх записів БД становлять видання класу 8 *Мова*. *Мовознавство*. *Лінгвістика*. *Література* — 6005 записів, або 43,83%; найбільше видань зафіксовано у класі 82 *Література*. *Літературознавство* — 5324 записи, або 38,86%.

2. У класі 3 *Суспільні науки* (2532 записи, або 18,48%) значну частку становлять видання розділів: 34 *Право*. *Юриспруденція* — 772 записи, або 5,63%; 37 *Освіта*. *Виховання*. *Навчання*. *Дозвілля* — 656 записів, або 4,79%; 33 *Економіка*. *Економічні науки* — 459 записів, або 3,35%.

3. У класі 6 *Прикладні науки*. *Медицина*. *Техніка* зареєстровано 1401 запис, або 10,23%, що належать до таких розділів: 61 *Медичні науки* — 478 записів, або 3,49%; 62 *Інженерна справа*. *Техніка загалом* — 315 записів, або 2,30%; 63 *Сільське господарство та суміжні науки*. *Лісове господарство*. *Землеробство*. *Тваринництво*. *Полювання*. *Мисливство*. *Рибне господарство* — 264 записи, або 1,93%.

4. У класі 0 *Загальний відділ* зареєстровано 956 записів, або 6,97%, найбільшу частку становлять видання розділу 00 *Загальні питання науки та культури* — 483 записи, або 3,53%.

Аналіз випуску видань за територіальною ознакою підтвердив сталу тенденцію до концентрації видавничої активності в головних культурно-освітніх центрах України:

1. Лідерами залишаються Київ, Харківська та Львівська області, що мають найвищі показники з випуску книг і брошур. Це пояснюється наявністю потужних видавництв, академічних інституцій, університетів і стабільного попиту на друковану продукцію.

2. Зберігається позитивна динаміка в Тернопільській, Одеській, Дніпропетровській, Вінницькій, Хмельницькій та Чернівецькій областях, де також спостерігається розвиток регіональних видавничих осередків, орієнтованих як на локального читача, так і на загальноукраїнський ринок.

3. Найменша кількість видань традиційно припадає на Херсонську та Донецьку області, що

частково зумовлено складною безпековою ситуацією, обмеженням логістики та евакуацією частини закладів.

За мовною ознакою встановлено:

1. Більшість становлять україномовні видання, що підтверджує зростання ролі української мови як основної в освітньому, науковому та культурному просторі країни.

2. Менший відсоток припадає на видання мовами народів світу, серед яких переважають англійська, російська, польська, німецька, румунська, угорська.

3. До мов з одиничними випадками використання у книговидаванні 2024 р. належать фінська, санскрит, португальська, ідиш, ерзянська, датська, давньогрецька та грузинська мови. Ці видання мають переважно академічний, перекладний або культурологічний характер.

Список бібліографічних посилань

1. Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 9.04.1999 № 595-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22/23. Ст. 199.
2. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 0/3 Загальний клас. Філософія. Психологія. Релігія. Суспільні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. 383 с.
3. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 5 Математика та природничі науки. 60 Біотехнологія. 61 Медичні науки / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. 419 с.
4. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 62 Машинобудування. Техніка в цілому / [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України ім. Івана Федорова, 2008. 303 с.
5. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 63/65 Сільське, лісове, рибне та мисливське господарство. Комунально-побутове господарство. Організація виробництва, торгівлі, транспорту, зв'язку, поліграфії. Бухгалтерія. Реклама : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України, 2011. 151 с.
6. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 66/69 Хімічна технологія. Хімічна промисловість. Різні галузі промисловості та ремесла. Будівельна промисловість : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. Установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України, 2012. 263 с.
7. Універсальна десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 7/9 Мистецтво. Ігри. Спорт. Мовознавство. Художня література. Літературознавство. Географія. Історія : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. Палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., виправл. і допов. Київ : Кн. палата України, 2011. 147 с.
8. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1—2003, IDT). Чинний від 2007—07—01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 47 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
9. ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.80—2000, IDT). [Чинний від 2008—04—01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. III, III, 7 с., включ. обкл. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
10. ДСТУ ГОСТ 7093:2009. Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами (ГОСТ 7.11—2004, MOD). [Чинний від 2009—10—19]. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 82 с., включ. обкл. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
11. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [На заміну ДСТУ 3017—95 ; чинний від 2016—07—01]. Київ : УкрНДНЦ, 2016. IV, 38 с.
12. Використання Універсальної десяткової класифікації при формуванні структури бібліографічних показників : інструкція / [уклад.: О. М. Устіннікова, О. В. Ключніченко, М. Й. Ахвердова]. Вид. 2-ге, випр. та допов. Київ : Кн. палата України, 2019. 43 с.

13. Підготовка та редагування бібліографічних посібників у виданнях : метод. рек. / [уклад.: П. М. Сенько, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". Вид. 2-ге, без змін. Київ : Кн. Палата України, 2017. 66, [1] с. : табл.
14. Складання бібліографічного запису на книги та брошури для каталогів і картотек : метод. рек. / [уклад.: Л. В. Вербицька, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". 2-ге вид., випр. Київ : Кн. палата України, 2017. 63 с.
15. ДСТУ 6096:2009. Універсальна десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування (ГОСТ 7.90—2007, MOD). [Чинний від 2009—07—01]. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. III, III, 21, [1] с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

Lydiia Ocheretiana,

Senior Researcher of the Department of Scientific Preparation
State Bibliographic Indexes of the Book Chamber of Ukraine

Books of Ukraine in the mirror of the state bibliography (according to materials of database of the state bibliography "Book Chronicle" 2024)

The proposed study presents the results of a bibliometric analysis of the thematic distribution of publications in the "Book Chronicle" database for 2024 according to UDC classes and sections.

The performed bibliometric analysis allows us to determine the current trends in the development and thematic orientation of the domestic book publishing industry, science and culture.

Keywords: database; bibliographic information; bibliometric analysis, books; brochures; non-periodical publications

References

1. Pro obov'yazkovij primirnik dokumentiv : Zakon Ukraini vid 9.09.1999 № 595-XIV. (1999). Vidomosti Verhovnoyi Radi Ukraini, 22/23, st. 199.
2. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 0/3 Zagalni klas. Filosofiya. Psihologiya. Religiya. Suspilni nauki.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
3. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 5 Matematika ta prirodoznichi nauki. 60 Biotehnologiya. 61 Medichni nauki.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
4. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2008). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 62 Mashinobuduvannya. Tehnika v cilomu.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini im. Ivana Fedorova.
5. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2011). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 63/65 Silske, lisove, ribne ta mislivske gospodarstvo. Komunalno-pobutove gospodarstvo. Organizaciya virobnictva, torgivli, transportu, zv'yazku, poligrafii. Buhgalteriya. Reklama.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
6. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2012). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 66/69 Himichna tehnologiya. Himichna promislovist. Rizni galuzi promislovosti ta remesla. Budivelna promislovist.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
7. Ahverdova M. J. ta in. [pidgot.]. (2011). *Universalna desyatkova klasifikaciya (UDK) : Osnovna tablicya. 7/9 Mistectvo. Igri. Sport. Movoznavstvo. Hudozhnya literatura. Literaturoznavstvo. Geografiya. Istoriya.* 2-ge vid., vipravl. i dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
8. DSTU GOST 7.1:2006. *Bibliografichnij zapis. Bibliografichnij opis. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.1—2003, IDT).* (2007). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.
9. DSTU GOST 7.80:2007. *Bibliografichnij zapis. Zagolovok. Zagalni vimogi ta pravila skladannya (GOST 7.80—2000, IDT).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.
10. DSTU GOST 7093:2009. *Bibliografichnij zapis. Skorochennya sliv i slovospoluk, podanih inozemnimi yevropejskimi movami (GOST 7.11—2004, MOD).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.
11. DSTU 3017:2015. *Vidannya. Osnovni vidi. Termini ta viznachennya ponyat.* (2016). Kyiv: UkrNDNC.
12. Ustinnikova O. M., Klyushnichenko O. V. and M. J. Ahverdova. [uklad.]. (2019). *Vikorisannya Universalnoyi desyatkovoyi klasifikaciyi pri formuvanni strukturi bibliografichnih pokazhchikiv : instrukciya.* Vid. 2-ge, vipr. ta dopov. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
13. Senko P. M. and Ustinnikova O. M. [uklad.]. (2017). *Pidgotovka ta redaguvannya bibliografichnih posibnikov u vidannyah : metod. rek.* Vid. 2-ge, bez zmin. Kyiv: Kn. Palata Ukraini.
14. Verbicka L. V. and Ustinnikova O. M. [uklad.]. (2017). *Skladannya bibliografichnogo zapisu na knigi ta broshuri dlya katalogiv i kartotek : metod. rek.* 2-ge vid., vipr. Kyiv: Kn. palata Ukraini.
15. DSTU 6096:2009. *Universalna desyatkova klasifikaciya. Struktura, pravila vedennya ta indeksuvannya (GOST 7.90—2007, MOD).* (2009). Kyiv: Derzhspozhivstandart Ukraini.

Надійшла до редакції 3.07.2025